

esku

Työehtosopimus (TES) esittävän taiteen alalla – pienille toimijoille

Tämä tiivistelmä pohjautuu **Juha Kairtamon** (Suomen Teatterit ry) 1.10.2025 pitämään TES-koulutukseen Eskuksella. Teksti on suunnattu erityisesti pienille, valtion harkinnanvaraista avustusta saaville esittävän taiteen ryhmille ja tuottajille, joille TES on tärkeä tavoite, mutta joita resurssit rajoittavat.

Otathan huomioon, että tämä tiivistelmä on yleistason neuvontaa, ei virallinen asiakirja.

1. Mikä on TES ja miksi se koskee myös pieniä toimijoita?

Yleissitova työehtosopimus (TES) määrittää vähimmäisehdot työn tekemiselle ja palkoille kaikille yleissitovan työehtosopimuksen mukaista työtä teettäville. Teatterialalla yleissitovia työehtosopimuksia ovat:

- NäyTES: näyttelijöiden teatterityöehtosopimus
- TeaTES: teatterityöehtosopimus (ohjaajat, suunnittelijat, tanssijat, tekninen henkilökunta)
- MusTES: teatterimuusikoiden työehtosopimukset, joista yleissitova on tilapäisten muusikkojen työehtosopimus

Pienelle ryhmälle tärkein sääntö on: jos työsuhde syntyy, vähintään yleissitovan TES:n määräyksiä on noudatettava. Jos sopimus on ristiriidassa TES:n kanssa, se on niiltä osin mitätön, ja työntekijällä on oikeus saada TES:n mukainen korvaus jälkikäteen.

Vähimmäisvaatimus: jos palkkaat työntekijän, noudata vähintään yleissitovan TES:n vähimmäisehtoja kuten palkkaa, työaikaa ja lomakorvausta.

2. Työsuhteen perusasiat – mitä pieneltä toimijalta vaaditaan vähintään?

Sovi aina kirjallisesti, vaikka sopimus olisi lyhyt. Kirjaa ainakin:

- Sopijapuolet ja tehtävä
- Työaika ja palkka
- Työsuhteen kesto ja mahdollinen koeaika

Suullinen sopimus on laillinen mutta hankala todistaa. Epäselvyydet tulkitaan aina

työntekijän eduksi.

Vähimmäisvaatimus: kirjallinen sopimus, jossa palkka, työaika ja työsuhteen kesto on määritelty.

3. Palkan perusrakenne

Palkka koostuu peruspalkasta, henkilökohtaisista lisistä ja mahdollisista kokemuslisistä. Jos suunnilleen samaa työtä tekeville työntekijöille maksaa eri palkkaa, pitää korotus tehdä lisillä, ei peruspalkkaa nostamalla. Korkeampaan palkkaan pitää olla peruste (esim pidempi työkokemus). Lisäksi maksetaan lomakorvaus ja tarvittaessa lisät (ilta-, yö- ja sunnuntaityö).

Vähimmäisvaatimus: maksa vähintään TES:n mukainen peruspalkka ja lakisääteinen lomakorvaus.

4. Työsuhteen muodot ja palkkiotyypit

Kuukausipalkka sopii pidempiin työsuhteisiin (kk-palkkaisen esiintyjän työtä on myös esittäminen eli silloin ei makseta erillistä esityskorvausta.), keikkapalkka ja tuntipalkka lyhyempiin projekteihin.

Keikkapalkkio kattaa yleensä harjoitukset ja esitykset (harjoituspalkkio usein 50 % esityspalkkiosta).

5. Yhdistelmäroolit (ohjaaja–esiintyjä, suunnittelija–esiintyjä)

TES ei tunne moniroolisia työnkuvia, mutta palkka määräytyy tehtävien todellisen laajuuden mukaan. ”Sama palkka samasta työstä” koskee tehtäväkohtaista palkkaa.

Vähimmäisvaatimus: palkan on vastattava tehtävän todellista sisältöä. Jos henkilöllä on useita rooleja, maksa molemmista osuuksista kohtuullisesti.

6. Apurahat ja työsuhteet

Apuraha ei ole palkkaa, eikä TES koske apurahalla tehtävää työtä. Jos osa työstä tehdään apurahalla ja osa työsuhteessa, nämä on pidettävä erillään.

Vähimmäisvaatimus: tee erillinen työsopimus työsuhteessa tehtävälle osuudelle.

7. Työaika ja ylityö

TES:ien mukaan viikkotyöaika on yleensä 35–38 tuntia. Ylityöt ja sunnuntaityöt korvataan TES:n mukaisesti. Työaikakirjanpito on työnantajan vastuulla.

Vähimmäisvaatimus: pidä kirjaa työajoista ja maksa ylityökorvaukset.

8. Lomat ja lomakorvaus

Lomaa kertyy vähintään 2 päivää/kk, ja lyhyissä työsuhteissa maksetaan lomakorvaus (yleensä 9–13 % palkasta, ammattikohtainen lomakorvauksen prosentti on määritelty ja se pitää tarkistaa ennen sopimuksen tekoa). Lomaraha (ent. lomaltapaluuraha) määräytyy TESin mukaan.

Vähimmäisvaatimus: maksa vähintään lakisääteinen lomakorvaus.

9. Kiertueet, lämmitykset ja lisäkorvaukset

Kiertuepäivistä maksetaan rasitelisä (NäyTES 17 §). Lämmitysharjoituksista ei ole TES-sääntöä – sovitaan erikseen. Suunnittelijalla on oikeus lisäkorvaukseen, jos esitys muuttuu merkittävästi.

Vähimmäisvaatimus: sovi etukäteen matka- ja kiertuekorvaukset.

10. Miten pieni ryhmä voi toimia vastuullisesti, vaikka resurssit ovat rajalliset?

1. Tee kirjallinen sopimus kaikille.
2. Käytä TES:iä ohjenuorana ja kirjaa mahdolliset poikkeamat.
3. Maksa vähintään lakien ja yleissitovan TES:n minimivaatimukset.
4. Pidä kirjaa työajoista ja maksuista.
5. Hyödynnä neuvontapalveluita (esim. Juha Kairtamo, Suomen Teatterit ry, juha.kairtamo@suomenteatterit.fi).

Lisälukemista:

TES koulutus, Eskus 1.10.2025, luentomateriaalit (pyydetessä Esuksen tuottajalta: info@eskus.fi)

- Työehtosopimusten sitovuus (s. 3–4)
- Palkan rakenne ja työsuhteen muodot (s. 6–14)
- Suunnittelijoiden ja esiintyjien palkkiot (s. 17–21)
- Lomat ja työaikakäytännöt (s. 22–24)